

Základní škola jako subjekt znalostní ekonomiky, budoucí vývoj a možnosti jeho financování

Mgr. Ludmila Mudráková

Bakalářská práce
2016

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta managementu a ekonomiky

Ústav podnikové ekonomiky

akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Mgr. Ludmila Mudráková**

Osobní číslo: **M13491**

Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**

Studijní obor: **Management a ekonomika**

Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Základní škola jako subjekt znalostní ekonomiky, budoucí vývoj a možnosti jeho financování**

Zásady pro vypracování:

Úvod

Definujte cíle práce a použité metody zpracování práce.

I. Teoretická část

- Vysvětlete základní pojmy v oblasti znalostní ekonomiky.
- Aplikujte tyto teoretické poznatky na oblast základního školství.

II. Praktická část

- Popište a analyzujte základní školu Zlín jako subjekt znalostní ekonomiky.
- Vytýčte směr předpokládaného rozvoje a navrhněte způsoby jeho financování.
- Možnosti financování objektivně zhodnoťte.

Závěr

Rozsah bakalářské práce: cca 40 stran
Rozsah příloh:
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

DRUCKER, Peter Ferdinand. Věk diskontinuity: obraz měnící se společnosti. Vyd. 1. Praha: Management Press, 1994, 377 s. ISBN 80-85603-44-6.
PETERS, Michael, Simon MARGINSON a Peter MURPHY. Creativity and the global knowledge economy. Vyd. 1. New York: Peter Lang, c2009, 289 s. ISBN 978-1-4331-0426-8.
SEVEROVÁ, Lucie a Karel Šrédl. Znalostní ekonomika. Vyd. 1. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2010, 114s. ISBN 978-80-213-2131-1.
ŠRÉDL, Karel. Znalostní ekonomika a vzdělávání. Vyd. 1. V Praze: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2010, 115 s. ISBN 978-80-213-2039-0.
TUČKOVÁ, Zuzana. Ekonomika služeb. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, 175 s. ISBN 978-80-7478-006-6.

Vedoucí bakalářské práce: doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
Ústav podnikové ekonomiky
Datum zadání bakalářské práce: 9. května 2016
Termín odevzdání bakalářské práce: 16. května 2016

Ve Zlíně dne 9. května 2016



doc. Ing. David Tuček, Ph.D.
děkan



prof. Ing. Felicita Chromjaková, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE


Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen na elektronickém nosiči v příruční knihovně Fakulty managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

1. že jsem na diplomové/bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
2. že odevzdaná verze diplomové/bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 12. 5. 2016


.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

V bakalářské práci je provedena charakteristika znalostní ekonomiky a současného postavení základní školy v ní z pohledu probíhajících změn ve společnosti a rostoucí důležitosti vzdělání a vzdělávání. Z toho pak vychází analýza předpokládaného rozvoje základního vzdělávání a možností jeho budoucího financování, protože veškeré změny je nutné především finančně zajistit.

Klíčová slova: znalostní ekonomika, znalostní služby, vzdělávání, základní škola, budoucí rozvoj, možnosti financování.

ABSTRACT

In this bachelor thesis is a characteristic of a knowledge economy and the current status of the primary school in the view of the ongoing changes in society and the growing importance of education and training. It follows the analysis of the expected development of basic education and its possible future funding, as all changes need for funding.

Keywords: Knowledge Economy, Knowledge services, Education, Primary School, Future Development, Types of Funding /Funding Possibilities/

PODĚKOVÁNÍ

Mé poděkování patří paní doc. Ing. Zuzaně Tučkové, Ph.D. za vedení mé bakalářské práce, za vstřícnost a ochotu, se kterou se mi věnovala při konzultacích a také za poskytnuté rady.

Motto: “Cílem vzdělání a moudrosti je, aby člověk viděl před sebou jasnou cestu života, po ní opatrně vykročoval, pamatoval na minulost, znal přítomnost a předvídal budoucnost.“

Jan Ámos Komenský

OBSAH

ÚVOD	9
I. TEORETICKÁ ČÁST	11
1 ZNALOSTNÍ EKONOMIKA – CHARAKTERISTIKA A RYSY	12
1.1 UČENÍ A UČENÍ SE	13
1.2 VYUŽITÍ ICT.....	16
1.3 GLOBALIZACE.....	16
1.4 PERSONALIZOVANÁ FORMA PRODUKTU	18
1.5 LIDSKÉ ZDROJE	19
2 ZÁKLADNÍ ŠKOLSTVÍ V KONTEXTU ZNALOSTNÍ EKONOMIKY	20
2.1 UČENÍ A UČENÍ SE	20
2.2 VYUŽITÍ ICT.....	23
2.3 MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE JAKO ZAČÁTEK GLOBALIZAČNÍCH TENDENCÍ VE ŠKOLSTVÍ	24
2.4 PERSONALIZOVANÁ FORMA PRODUKTU	25
2.5 LIDSKÉ ZDROJE	27
II. PRAKTICKÁ ČÁST	28
3 ZÁKLADNÍ ŠKOLA ZLÍN JAKO SUBJEKT ZNALOSTNÍ EKONOMIKY ...	29
3.1 ZDROJE FINANCOVÁNÍ	31
3.2 NÁKLADY	33
3.3 UČENÍ A UČENÍ SE	34
3.4 VYUŽITÍ ICT.....	36
3.4.1 Hardware.....	37
3.4.2 Operační systém, internet	38
3.5 MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE	39
3.6 PERSONALIZOVANÁ FORMA PRODUKTU	41
3.7 LIDSKÉ ZDROJE	42
4 PŘEDPOKLÁDANÝ SMĚR DALŠÍHO ROZVOJE A JEHO FINANCOVÁNÍ 45	
5 ZHODNOCENÍ MOŽNOSTÍ FINANCOVÁNÍ	46

ZÁVĚR	50
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	51
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	53
SEZNAM OBRÁZKŮ	54
SEZNAM TABULEK.....	55

ÚVOD

Tématem této bakalářské práce je základní škola jako subjekt znalostní ekonomiky. Znalostní ekonomika se v posledních letech ve světě těší velkému zájmu. Již ze spojení slov znalosti a ekonomika lze vyzorovat, že je především založena na nových znalostech. Tyto znalosti se stávají podkladem pro inovace, vedou ke vzniku a rozvoji nových technologií a ty dále slouží ku prospěchu hospodářského růstu. Se znalostní ekonomikou roste také důležitost vzdělání a využívání nových vědeckých poznatků. I proto se většina světových ekonomik v posledních letech snaží více investovat do vzdělání, výzkumu a vědy.

Znalosti nejsou tradičním hospodářským vstupem, jako je kapitál nebo práce. Pokud jsou tradiční vstupy vloženy do ekonomických zdrojů, ekonomika roste podle tradičních funkcí. Například více práce může zvýšit HDP o částku, která závisí na současné produktivitě práce. Nové znalosti, na rozdíl od kapitálu nebo práce, mohou ovlivnit ekonomickou výkonnost samy o sobě - nabízejí možnosti produktů a procesů, které byly dříve nedostupné. Přímý vliv lidského kapitálu na ekonomický růst nelze jednoznačně změřit, avšak statistiky OECD ukazují, že průměrné prodloužení doby studia o jeden rok přináší dlouhodobý růst HDP v rozsahu 4-6%. (OECD, 1996, s. 7)

Práce bude rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části bude provedena charakteristika znalostní ekonomiky a zařídění základní školy jako subjektu znalostní ekonomiky a její budoucí vývoj.

V praktické části budou na příkladu konkrétní základní školy rozpracovány předpokládané cesty budoucího vývoje základní školy a zároveň možnosti jejich financování. Na základě rozboru pak budou navrženy možnosti získávání finančních zdrojů, které by pokryly rostoucí nároky, související se změnami, kterými v současné době základní školství prochází.

CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE

Cílem práce je představit problematiku základní školy v kontextu znalostní ekonomiky, zmapovat její budoucí rozvoj v souvislosti s budoucími předpokládanými změnami a na konkrétní škole představit náklady, které tento rozvoj vyvolá, a možnosti financování těchto nákladů. V práci bude provedena rešerše literatury za účelem definice pojmu znalostní ekonomika, analýza jednotlivých charakteristik základního školství a změn vyvolaných v základním školství rozvojem znalostní ekonomiky, poté budou analyzovány možnosti financování těchto změn.

V práci byly využity metody deskripce, analýzy, dedukce, indukce a syntézy. Zpracování teoretické části vycházelo z odborných publikací v knižní podobě, z odborných článků a ostatních dostupných zdrojů v elektronické podobě.

Praktická část vychází z interních zdrojů organizace, především z výročních zpráv, vzdělávacích programů, účetních a mzdových záznamů a statistických výkazů.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ZNALOSTNÍ EKONOMIKA – CHARAKTERISTIKA A RYSY

V současnosti dochází k transformaci společnosti ve společnost znalostí a ekonomiku taženou novými objevy a z nich plynoucími inovacemi. Největší hodnoty vznikají díky tvořivým lidem a tvořivé práci. Způsoby poznávání světa a implementace nových poznatků se výrazně rozšiřují o tendence propojující racionální a kreativní způsoby poznávání a objevování. Slabost nebo dokonce absolutní absence definic znalostní ekonomiky je pronikavým rysem u většiny odborné literatury zabývající se tímto tématem. Je to jedna z nepřesností, které dělají pojem znalostní ekonomika spíše rétorickým, než analyticky využitelným. (Severová, Šréd, 2007, s. 14)

Znalostní ekonomika spočívá v tvorbě přidané hodnoty na základě zúročení znalostí, nejen díky manuální výrobě, a roste v ní význam vzdělání a využití vědeckých poznatků z hlediska celkové konkurenceschopnosti země. (Severová, Šréd, 2007, s. 14)

Za zakladatele znalostní ekonomiky je považován Peter F. Drucker ve své práci „Věk diskontinuity“. Podle něj nyní existují velké diskontinuity ve čtyřech oblastech:

1. Řítí se na nás zcela nové technologie. Je prakticky zcela jisté, že povedou k vzniku nových významných odvětví.
2. Čekají nás podstatné změny světové ekonomiky.
3. Politický základ sociálního a ekonomického života se rychle mění.
4. Nejdůležitější z těchto změn je však změna poslední. V uplynulých několika desetiletích se rozhodujícím kapitálem, nákladovým faktorem a klíčovým zdrojem ekonomiky staly znalosti. To mění charakter pracovních sil a práce, výuky a učení i smysl znalostí a jejich politiky. (Drucker, 1993, s. 27)

Obecně se dá říct, že i ostatní autoři, kteří se zabývají problematikou znalostní ekonomiky, se shodují v tom, že je založena především na kvalitních znalostech. Přístupů ale existuje více a s rostoucím počtem autorů, kteří se zabývají touto problematikou, se můžeme setkat i se stoupajícím množstvím různých klasifikací. Někteří z nich vedle znalostí přisuzují důležitou roli vědě a výzkumu, někteří novým technologiím, vzdělání, ICT či globalizaci. Neexistuje tedy jen jedna univerzální a všechny aspekty zahrnující klasifikace znalostní ekonomiky.

1.1 UČENÍ A UČENÍ SE

Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD) o znalostní ekonomice píše, že teorie znalostní ekonomiky, na rozdíl od jiných ekonomických teorií přiznává roli znalostem a technologiím v ekonomickém růstu. Znalost je zakotvena v lidech v podobě lidského kapitálu a technologie. Světové ekonomiky jsou v současnosti víc než kdy před tím silně závislé na výrobě, distribuci a využívání znalostí; to vede k revizím ekonomických modelů. Ekonomové dále pokračují v hledání základů hospodářského růstu a do tradiční produkční funkce, která je zaměřena na práci, kapitál, materiály a energii, zahrnují ještě znalosti. Investice do znalostí totiž může zvýšit výrobní kapacitu ostatních výrobních faktorů, tím se zvýší výnosy a to je klíčem k dlouhodobému hospodářskému růstu.(OECD, 1996, s. 11-12).

K získávání znalostí jako takových dochází v procesu učení. Tento se dnes stává procesem nepřetržitým. Důležité je ovšem znalosti nejenom získat, ale také umět aktivně použít.

V procesu utváření znalostní ekonomiky se stále více potvrzuje, že klíčovým faktorem konkurenceschopnosti a hospodářského růstu jsou dovednosti a vzdělanostní úroveň průměrného pracovníka. Získat technologie není problém, podstatná je schopnost ovládat a využít znalosti a informace.(Šrédli, 2010, s. 91)

Podle Michaela A. Peterse se podceňované postavení vzdělávání jako součásti znalostního kapitálu mění a bude určovat nejenom budoucnost práce, organizaci znalostních institucí ale také budoucí podobu společnosti.(Peters, 2009, s. 52)

Pojem znalost je třeba zařadit do kontextu pojmů ostatních, jako jsou data a informace, a prostřednictvím vzájemných vztahů mezi nimi ho blíže specifikovat.

Bezprostředně vnímané skutečnosti, ať už zrakové, sluchové či čichové, které jsou schopné interpretace, uchování nebo dalšího zpracování můžeme definovat jako prvotní data. Přiřazením významu či důležitosti těmto datům dochází ke vzniku informace jako zpracovaných a interpretovaných dat. Výsledkem poznávacího procesu jsou potom znalosti, které představují začlenění dat a informací do souvislostí. Většina autorů se shoduje na následujícím zařazení těchto pojmů do hierarchie:

1. Data: fakta, obrázky, zvuky
2. Informace: zpracovaná data

3. Znalosti: pochopené informace, které vedou k rozhodnutí nebo k akci (Bureš, 2007, s. 25)

Někteří autoři rozšiřují výše uvedenou hierarchii ještě o moudrost (moudro) a poznání. (Bureš, 2007, s. 25 - 26)

Znalosti jako výsledek poznávacího procesu jsou tedy zobecněnými informacemi, pochopenými v souvislostech. Je u nich možný přenos ať už vzájemnou komunikací, písemnou formou nebo elektronicky. Dávají nám možnost využívat data v praxi. Získáváme je v procesu učení a jsou předpokladem uvědomělé činnosti.

V přenosu znalostí nehraje významnou roli jenom jejich zdroj, ale také jejich příjemce.

Problematicke znalostí se věnuje stále více autorů, a proto stoupá počet kritérií, podle kterých se znalosti dělí, a způsobů jejich klasifikace.

Autory jedné z velmi rozšířených a používaných kategorizací znalostí jsou Nonaka a Takeuchi .

Explicitní znalost lze vyjádřit formálním jazykem, to znamená, že ji můžeme napsat, nakreslit nebo jinak znázornit. Můžeme ji tedy formalizovat, přenášet, ukládat, skladovat. Lze ji vyjádřit pomocí dat.(Truneček, 2004, s. 17)

Tacitní znalosti jsou vytvářeny interakcí explicitních znalostí a zkušeností, dovedností, intuice, představ, mentálních modelů atd. Tento typ znalostí má subjektivní charakter, je vázán na osobnost člověka a je velmi těžké je vyjádřit a přenášet. Člověk, který je jejich nositelem, o jejich existenci ani nemusí vědět.(Truneček, 2004, s. 17)

Implicitní znalosti jsou potom tiché znalosti, které lze formalizovat. Někteří autoři se domnívají, že tichá znalost se formalizovat nedá.(Truneček, 2004, s. 17)

M. H. Boisot uspořádal znalosti do matice a rozeznává čtyři úrovně:

Patentovaná znalost, která vzniká v určitém kontextu a organizace si ji vytváří v souvislosti se svým rozvojem.(Truneček, 2004, s. 18)

Osobní znalost nelze kodifikovat a přenášet, protože je závislá na subjektu a jeho osobních zkušenostech a je velmi těžké ji sdílet.(Truneček, 2004, s. 18)

Znalost ve všeobecném povědomí je všeobecně rozšířená, málo kodifikovaná, vytvářená na základě osobních životních zkušeností.(Truneček, 2004, s. 18)

Veřejná znalost je kodifikovaná, rozptýlená, často má strukturovanou formu. Její výhodou je možnost přenosu, nevýhodou fixace do všeobecného povědomí, takže je mnohdy obtížné ji změnit.(Truneček, 2004, s. 18)

Vytváření a proměny znalostí jsou důležitou součástí procesu lidského poznávání a vytváření znalostního kapitálu. Podle Nonaky a Takeuchi existují čtyři základní způsoby, jak vytvářet nové znalosti. Jsou to socializace, externalizace, kombinace a internalizace.(Truneček, 2004, s. 20)

Tvorba nové znalosti tacit ze staré znalosti tacit – **socializace**. Jednotlivec na základě svých tacit znalostí získává novou znalost tacit. Tato znalost zůstává pouze na úrovni jedince a v této podobě není pro organizaci dostupná.(Truneček, 2004, s. 20)

Ze staré tacit znalosti vytvořit novou explicitní znalost – **externalizace**. Tuto tvorbu musí do jisté míry zprostředkovat jiná osoba než vlastník původní tacitní znalosti. Ten většinou sám nedovede tuto znalost formulovat. Je na nezávislém člověku, aby tento typ znalosti pochopil, charakterizoval, popsal a zpřístupnil ostatním v organizaci. V tomto případě dochází k rozšiřování znalostní základny organizace.(Truneček, 2004, s. 20)

Tvorba nové explicitní znalosti ze staré explicitní znalosti – **kombinace**. Explicitní znalost nebo její různé části použijeme k vytvoření nové znalosti explicitní. Nejde o skutečné rozšíření znalostní základny organizace, ale o spojování explicitních znalostí. Kombinace se zpravidla odehrává ve třech úrovních. Nejprve sbíráme a kombinujeme explicitní znalosti a vytváříme z nich znalost novou. V druhé rovině se snažíme tuto znalost rozšířit a nakonec ji rozšiřujeme do celé organizace.(Truneček, 2004, s. 20)

Ze staré explicitní znalosti vytvořit novou znalost tacit – **internalizace**. Tato tvorba znalostí probíhá na individuální úrovni, má přínos pro jednotlivce, ale nemá bezprostřední dopad na znalostní základnu organizace. Je založena na učení se při činnosti: tímto způsobem vznikají mentální modely a rozšiřují se subjektivní znalosti.(Truneček, 2004, s. 20)

Všechny výše uvedené typy tvorby nových znalostí v organizaci existují společně a dohromady tvoří tzv. znalostní spirálu. Na jejím začátku stojí získání nové tacit znalosti na úrovni jednotlivce, následuje transformace této znalosti na explicitní. Tuto použijí jiní jedinci na jiném místě v organizaci a to může podnítit vznik nové znalosti a spirály začíná znovu.(Truneček, 2004, s. 21)

1.2 VYUŽITÍ ICT

Ačkoli digitální technologie nejsou jedinou hybnou silou všech současných změn, staly se – minimálně v ekonomicky nejvýkonnějších společnostech – základní infrastrukturou zprostředkovaného utváření, zpracování a přenosu informací. Protože komunikace je podstatou společenského aspektu lidského bytí, zasáhla tak tato změna přímo či nepřímo snad každou oblast společenského života (práci, vzdělávání, vědu, masmédiá, politiku, rodinu, péči o zdraví, hledání partnera apod.).(MPSV, 2015, s. 3)

V tomto kontextu se schopnost efektivního připojení k infrastruktuře ICT stává jedním z klíčových faktorů účasti na životě společnosti, ať už pro jednotlivce, organizace nebo celé společnosti. Na úrovni států a organizací se hraje o začlenění do globalizované ekonomiky a globalizovaných procesů rozhodování. Na úrovni jednotlivce se efektivní užívání digitálních technologií stává jedním z faktorů společenské úspěšnosti, a tím i jednou z nezanebatelných podmínek sociálního začlenění (na trhu práce, v komunitě, v lokálních hnutích, ve vztahu k digitalizovaným médiím či k informatizující se státní správě atd.).(MPSV, 2015, s. 3)

Využitelnost potenciálu digitálních technologií je však závislá na tom, zda lidé dokážou vnímat jejich přínos, zda budou schopni je ovládat a zda je budou umět prakticky využít. Jedním z předpokladů rozvoje informační, resp. znalostní společnosti se tak stává také získávání, obnovování a prohlubování digitálních kompetencí jednotlivců.(MPSV, 2015, s. 3)

Digitální technologie tedy výrazně ovlivnily celou společnost především prostřednictvím vytvoření nových způsobů komunikace. A zpětně pak komunikace ve společnosti uskutečňovaná prostřednictvím těchto technologií vedla k jejich dalšímu rozvoji. Provázanost v současné době už je natolik silná, že si bez digitálních technologií většinu činností ani nekážeme představit.

1.3 GLOBALIZACE

Globalizace je souborem mnoha různorodých procesů, které obsahují ekonomické, technologické, sociální, kulturní a politické aspekty. Tyto procesy jsou vzájemně provázané a navzájem se podmiňují. Zvládání souboru rozporuplných procesů a reakcí na tyto procesy představuje celosvětově čím dál naléhavější výzvu. Přestože se autoři popisující globalizaci v mnohých názorech liší, lze najít několik významných společných bodů, na kterých se shodují:

Bezprecedentní charakter a komplexnost - Navzdory sporům o to, kdy vlastně globalizace začala, většině problémů s ní spojených lidstvo dosud nečelilo. Neustále nové vazby a činnosti stále více překračují tradiční geografické, politické i mentální hranice. (Chlebeček at all, 2008, s. 1)

Dopad a vzájemná závislost - Dopady globalizace, ať už pozitivní či negativní, dnes zasahují všechny země, všechna společenství, každého jednotlivce. Jejich rostoucí propojenost, tzv. interdependence také znamená jejich rychlejší přenášení na velké vzdálenosti. Představa, že jedni mohou z globalizace pouze dlouhodobě těžit, zatímco jiní jsou zahlceni jejími problémy, se jeví jako čím dál iluzornější. (Chlebeček at all, 2008, s. 1)

Intenzita a rychlost - Globalizace je typická nejen zmenšováním vzdáleností, ale také zrychlováním času. Řada klíčových globálních procesů nemá lineární, nýbrž exponenciální charakter, což sťažuje jejich předvídatelnost a předbíhá schopnost lidských institucí adekvátně reagovat. (Chlebeček at all, 2008, s. 1)

Kolektivní (ne)akceschopnost a krize řízení – Za rozšiřujícím se vědomím vzájemné propojenosti a závislosti silně pokulhává kolektivní schopnost a vůle globalizaci společně zvládat. Globální vládnutí naráží nejen na slabé a nepružné instituce, ale také na partikulární zájmy aktérů, politiku dvojího metru, mocenskou nerovnováhu a absenci vůdčích osobností. (Chlebeček at all, 2008, s. 1)

Samotný pojem globalizace se objevil na počátku 60. let minulého století, kdy začaly být reflektovány nové kvantitativní i kvalitativní změny ve vývoji světa. Jednotliví autoři se ovšem rozcházejí v názoru na to, kdy globalizace jako faktický proces začala. Z hlediska širšího historického pohledu se jedná o proces propojování, počínající přinejmenším expanzí evropské civilizace na počátku novověku. Podle užšího vymezení je globalizace spojena především se vznikem nadnárodních korporací, které se oddělily od ekonomik národních států. K jejich významné expanzi do jiných zemí, než byly země původu, je vedla snaha o snižování výrobních nákladů. Tento proces se uspil v důsledku první ropné krize v roce 1973, která vyvolala hospodářský útlum v západních zemích, nárůst nezaměstnanosti a prudkou inflaci amerického dolaru a evropských měn. V tomto období probíhal současně přechod od sociálního státu k liberálněji orientovaným politikám. (Chlebeček at all, 2008, s. 1)

Dá se tedy říct, že je to dnes světová ekonomika, která definuje příležitosti, je to světová ekonomika, kterou se musí řídit efektivní hospodářská politika. (Drucker, 1994, s. 166)

Kislingerová ve své publikaci uvažuje hybné síly globalizace v kontextu rámcových podmínek, faktorů nabídky, faktorů poptávky a faktorů konkurence, kde mezi rámcové podmínky lze zařadit například deregulaci, kooperaci/integraci, otevření bývalých plánovaných hospodářství, technologický pokrok, mezi faktory nabídky třeba vysoké náklady na výzkum a vývoj a krátké životní cykly výrobků. (Kislingerová, 2008, s. 4)

Jako faktory poptávky prezentuje například homogenizaci poptávky, nasycení domácích trhů nebo poptávku po nových silících trzích a k faktorům konkurence řadí existenci globálních konkurentů nebo výhody prvních příchozích. (Kislingerová, 2008, s. 4)

Problematicke globalizace se věnuje také Václav Klaus ve svém článku „Co je to ta globalizace“. Nechci předstírat, že mohu autoritativně prohlásit, že vím, co slovo globalizace znamená, ale asi se shodneme, že jsme v posledních letech či desetiletích svědky narůstající internacionalizace mnoha lidských aktivit. (Klaus, 2001, s. 1)

To bylo způsobeno jak vývojem techniky (zejména informační a dopravní), tak celosvětovou liberalizací a deregulací, ke které došlo díky příznivé atmosféře vzniklé po pádu komunismu. Samo slovo globalizace je přesto poměrně vágním a málo definovaným pojmem, ale právě o to snadněji bývá používáno. (Klaus, 2001, s. 1)

Internationalizace lidských aktivit v průběhu lidských dějin není žádnou novinkou, ale dlouhodobým evolučním procesem, který se občas zrychluje či zpomaluje, ale který jde stále kupředu. Není pravda, že ho v poslední době způsobily některé mezinárodní instituce či bohaté a vyspělé země. Je to spontánní proces, není to ničím politika. Je daleko více tlačeno vpřed soukromým zájmem, tedy zdola, než veřejným úsilím, shora. (Klaus, 2001, s. 1)

Není pravda ani to, že má jenom klady a že po něm zůstávají jenom vítězové. A také není pravda, že probíhá zcela hladce a výlučně jednosměrně. (Klaus, 2001, s. 1)

Globalizaci jistě nejde zastavovat a také na to nikdo nemá sílu. Naštěstí ani demonstranti v Seattlu, Praze či Janově, ani ideologové, kteří stojí za nimi. Ale musíme dělat něco pro ni – musíme obhajovat svobodný obchod, bojovat s protekcí a chtít, aby v ekonomickém rozvoji země dostali šanci i domácí účastníci, nejenom ti zvenku. Ale to bude věčný spor. (Klaus, 2001, s. 1)

1.4 PERSONALIZOVANÁ FORMA PRODUKTU

Dodání produktu v personalizované formě znamená, že produkt je přizpůsoben individuálním požadavkům zákazníka

Zákazníci jsou stále náročnější a od výrobků a služeb očekávají stále vyšší přidanou hodnotu. Globalizace zmenšila svět a zákazníci tak mají větší výběr, nejen z hlediska dodavatelů, ale i trhů. V moderní ekonomice se hranice času a prostoru snadno překonávají. Studie ukázaly, že báze loajálních zákazníků, u kterých lze spoléhat na opakovaný obchod, je doopravdy velmi hodnotným aktivem. Získat si nového zákazníka je mnohem nákladnější, než udržet si současného. Proto je velmi důležité být chopen nabídnout něco navíc, co by mohlo konkrétního zákazníka zajímat. U některých produktů plní roli něčeho navíc přidané služby.

1.5 LIDSKÉ ZDROJE

Jedním z nejdůležitějších prvků pro formování znalostní ekonomiky je bezesporu lidský kapitál. Hlavním rozdílem mezi lidským a hmotným kapitálem je především to, že ten lidský nelze od konkrétního člověka oddělit.

Konkrétní vymezení pojmu "lidský kapitál" se často přisuzuje autorům tzv. chicagské ekonomické školy - laureátovi Nobelovy ceny Garrymu S. Beckerovi a Jacobovi Mencerovi. V dnešní době je obecně přijímána právě Beckerova definice: "Lidský kapitál jsou schopnosti, dovednosti a odpovídající motivace tyto schopnosti a dovednosti uplatnit." Tuto definici můžeme považovat za základní kámen teorie lidského kapitálu. (Becker, 1993, s.24)

V současnosti se hodnocení rozvoje lidského kapitálu věnuje velmi intenzivně OECD, která každý rok vydává studii o stavu a rozvoji lidského kapitálu nazvanou Education at a Glance.

K rozšiřování kapitálu jsou potřeba investice. To platí i u kapitálu lidského. Také u tohoto kapitálu je potřeba zvyšovat jeho kvalitu i kvantitu. Investice do lidského kapitálu vedou k lepšímu využití stávajících zdrojů. Tyto investice znamenají především financování vzdělávání a odborného výcviku a představují obvykle přínos jak pro stát a příslušné organizace, tak pro jednotlivce.

2 ZÁKLADNÍ ŠKOLSTVÍ V KONTEXTU ZNALOSTNÍ EKONOMIKY

Naprostá většina vzdělávání, které zvyšuje jak kvalitu, tak kvantitu lidského kapitálu, se realizuje prostřednictvím vzdělávacích institucí. V rámci odvětvové klasifikace NACE spadají tyto organizace do kvartérního sektoru. Jak už bylo zmíněno, k rozvoji kvartérního sektoru a jeho vyčlenění z terciárního došlo s nástupem postindustriální společnosti. (Tučková, 2013, s. 33)

Jednou z nich je základní škola. Také ona prochází ve svém vývoji neustálými změnami, v poslední době spojenými právě se změnami, které přímo souvisí se znalostní ekonomikou. Tyto změny znamenají také vyšší nároky na financování vzdělávání. Proto i když je školní docházka povinná, přestává být zcela bezplatná a to i ve státním školství, protože státní prostředky, které jsou k dispozici, nestačí na pokrytí nově vznikajících požadavků.

Nabízí se tedy otázka, z čeho tento rozvoj profinancovat a také jak co nejefektivněji využít prostředky, které jsou k dispozici.

Problematiku efektivity a produktivity vzdělávací soustavy zmiňuje například Drucker ve svém díle „Věk diskontinuity“ (Drucker, 1994, s. 331).

2.1 UČENÍ A UČENÍ SE

Podle Druckera P. F., dnes už víme, že tím nejdůležitějším, čemu se mládež musí naučit je učit se. Jinak řečeno, tím nejdůležitějším nejsou konkrétní odborné dovednosti, ale dovednost univerzální – spočívající v užívání znalostí a v jejich systematickém získávání jako základny pro výkonnost, odbornost a úspěch. (Drucker, 1994, s. 316)

OECD se snaží pomáhat svým členským státům v dosažení kvalitní výuky. Formuluje některé principy politiky vzdělávacího systému, snaží se pracovat na zdokonalování vzdělávacího procesu prostřednictvím jeho sledování a následného vyhodnocování. Proto také vydává pravidelný přehled výsledků vzdělávacích systémů v členských i nečlenských zemích. Tyto výsledky jsou každoročně publikovány ve studii Education at a Glance.

Zabývá se také mezinárodním hodnocením studentů, kde v programu PISA zkoumá úroveň gramotnosti dosaženou patnáctiletými studenty. Program posuzuje, do jaké míry získali studenti vědomosti se zaměřením na čtení, matematiku a přírodní vědy. K poslednímu průzkumu došlo v roce 2012. Tento průzkum ukázal, že v průměru v zemích OECD je 13%

studentů velice zdatných v matematice a 23% nedosáhlo ani na splnění základní úrovně. 8% studentů je dobrých ve čtení a 8% v přírodních vědách. V matematice dosáhli žáci v průměru 494 bodů, ve čtení 496 a v přírodních vědách průměrně 501 bodů. (PALEČKOVÁ, Jana, Vladislav TOMÁŠEK a kol., 2013).

Jako souhrnné měřítko vzdělávacího fondu v zemi se používá průměrný počet let školní docházky. Dále se využívají poměry hrubého zápisu do vzdělávací soustavy (sekundární a terciární zápis). Poměr hrubého zápisu je poměr celkového zápisu, bez ohledu na věk, k počtu obyvatel ve věkové skupině, která oficiálně odpovídá dané úrovni vzdělání. Podle Světové banky pokládá středoškolské vzdělání základy k celoživotnímu vzdělání a k rozvoji lidských zdrojů. Terciární vzdělávání vede k pokročilé kvalifikaci, která může být využita například k výzkumné činnosti a tím pádem k rozvoji dané ekonomiky. (The World Bank, 2011).

OECD zřídilo také Centrum pro výzkum a inovace ve vzdělání, které se zabývá dlouhodobými trendy a inovacemi ve vzdělávacím procesu.

V minulosti vyžadovaly znalosti jen málo peněz. Dnes jich vyžadují stále více a více. Vyžadují jich dokonce tolik, že je může zabezpečit pouze stát. (Drucker, 1994 s. 357). Proto OECD sleduje také poměr soukromých a veřejných výdajů na vzdělávání ve svých členských státech

Veřejné výdaje tvoří v průměru zemí OECD 84 % celkových výdajů na vzdělávání, v zemích EU21 se jedná o 89 %, v České republice 88 %. (MŠMT, 2013, s. 14)

V primárním, sekundárním a postsekundárním neterciárním vzdělávání tvoří veřejné výdaje v průměru zemí OECD celkem 91 %, v zemích EU21 94 % a v ČR stejně jako v zemích OECD 91 %. (MŠMT, 2013, s. 14)

Vyšší podíl soukromých výdajů se projevuje na preprimární a terciární vzdělávací úrovni – jedná se v průměru o 18 %, resp. 32 % (EU21 celkem 11 %, resp. 23 % a v ČR 8 %, resp. 21 %). (MŠMT, 2013, s. 14)

Veřejné výdaje na vzdělávání vzrostly mezi roky 2000 a 2010 ve všech zemích s dostupnými daty. Zároveň díky vyšším výdajům domácností na vzdělávání vzrostly i soukromé výdaje na vzdělávání ve více než třech čtvrtinách zemí. Jedná se o 36% nárůst veřejných a 111% nárůst soukromých výdajů, v zemích EU21 vzrostly veřejné výdaje o 34 % a soukromé o 141 %. V České republice veřejné výdaje vzrostly více – o 58 %, zatímco sou-

kromé výdaje zaznamenaly nárůst nižší než v ostatních zemích (o 98 %). (MŠMT, 2013, s. 14)

Nejvyšší podíl soukromých výdajů na základní a střední vzdělávání vykazují státy jako Chile, Jižní Korea, Mexiko, Velká Británie, Spojené státy americké, Austrálie, ale také Nový Zéland a Německo. (MŠMT, 2013, s. 14)

Nejnižší soukromé výdaje na základní a střední vzdělávání pak mají země jako je Portugalsko, Švédsko a Norsko. (MŠMT, 2013, s. 14)

U vysokoškolského vzdělání jsou pak soukromé zdroje u většiny států vyšší než u základního a středního vzdělávání, výjimku tvoří Švýcarsko a Lucembursko, kde je toto vzdělávání prakticky úplně pokryto ze státních zdrojů. (MŠMT, 2013, s. 14)

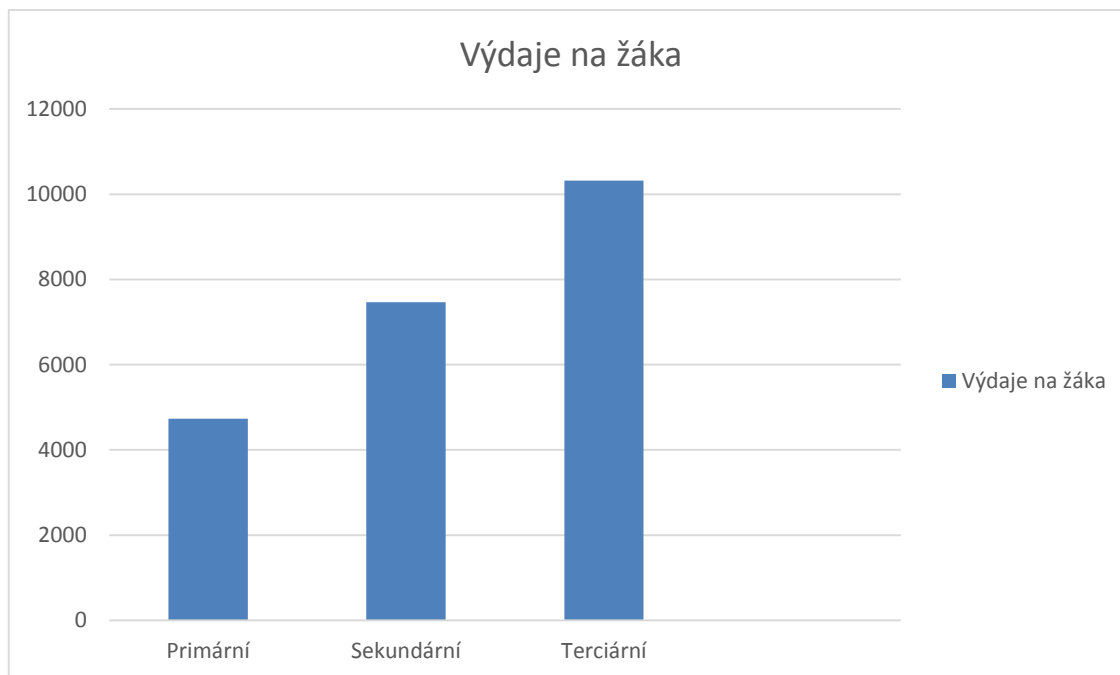
Česká republika vydává na jednoho žáka v primárním vzdělávání 4 728 USD, na žáka v sekundárním vzdělávání 7 469 USD a na studenta v terciárním vzdělávání 10 319 USD. Celkově se u nás na jednoho žáka (od primárního do terciárního vzdělávání) vydá 7 684 USD ročně. (MŠMT, 2015a, s. 15)

Vzdělávání tvoří v zemích OECD průměrně 11,6 % veřejných výdajů. Rozdíly jsou od 8 % či méně v Maďarsku, Itálii a Španělsku až po 18 % v Mexiku a na Novém Zélandu. Česká republika je s 8,9 % výrazně pod průměrem zemí OECD. (MŠMT, 2015a, s. 18 -19)

V kratším období 2008–2012, tedy na vrcholu ekonomické krize, poklesl podíl veřejných výdajů na vzdělávání o 2 %, jelikož výdaje na vzdělávání rostly či klesaly rychleji, než celkové veřejné výdaje. (MŠMT, 2015a, s. 18 -19)

Je tedy zjevné, že veřejné výdaje na vzdělávání jsou ovlivňovány momentální ekonomickou situací v jednotlivých zemích. Ovšem školy se tímto omezením dostávají do finančních problémů, kdy standardním řešením bývá obvykle snižování platů, které tvoří ve školství převážnou část nákladů. Někdy také dochází k zúžení různých vzdělávacích aktivit a samozřejmě se pozastavují některé plánované investiční akce, i když to může vést ke vzniku nežádoucích vícenákladů.

Obrázek 1 Průměrné výdaje na žáka v ČR za rok na jednotlivých úrovních vzdělávání



Zdroj: vlastní zpracování, zpracováno dle (MŠMT, 2015a, s. 15)

2.2 VYUŽITÍ ICT

Význam digitálních technologií ve společnosti bude i nadále růst, a proto je potřeba digitální dovednosti vnímat jako jednu ze základních složek funkční gramotnosti člověka. Tento vývoj však přináší i nové společenské jevy, které rozevírají propast mezi těmi, kteří se jim dokážou přizpůsobit, a těmi, kteří to sami nedokážou. Tato strategie se proto snaží podporovat občany v adaptaci na tyto probíhající změny, stejně tak nezapomíná na ty, kdo jsou těmito změnami ohroženi. (MPSV, 2015, s. 3)

Ve školství se musí učit o ICT, musí se učit prostřednictvím ICT a zároveň se musí zabezpečit výuka pedagogických pracovníků, kteří budou učit prostřednictvím ICT nejenom o ICT. Což je ovšem stále poměrně problém, jak dokazují některá provedená šetření.

Například v průměru pouze 40 % z učitelů, kteří se zúčastnili šetření TALIS uvedlo, že studenti při tvorbě projektů či ve výuce často používají informační a komunikační technologie. To naznačuje, že i přes velké investice do informačních a komunikačních technologií napříč školskými systémy, učitelé v mnoha zemích stále nejsou informačním a komunikačním technologiím nakloněni a nejsou připraveni používat je ve výuce. (MŠMT, 2015, s. 43)

2.3 MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE JAKO ZAČÁTEK GLOBALIZAČNÍCH TENDENCÍ VE ŠKOLSTVÍ

Vzdělávání ve světě se globalizuje. Podobně jako dochází ke stále silnější globalizaci ve sféře ekonomické, také ve sféře vzdělávání dochází k procesům sblížení a propojování na mezinárodní úrovni. (Severová, Šrédl, 2007, s. 15)

Základní školy se v dnešní době mohou účastnit mnoha mezinárodních projektů, které vedou k růstu kvality poskytovaného vzdělávání. Většina těchto projektů pro základní školy je v současné době financována z projektu Erasmus+.

Erasmus+ si klade za cíl zvýšit kvalitu a přiměřenost kvalifikací a dovedností. Dvě třetiny prostředků z tohoto programu jsou určeny na stipendia více než 4 milionům osob za účelem studia, odborné přípravy, práce či dobrovolnické činnosti v zahraničí v období 2014–2020 (oproti 2,7 milionu v období 2007–2013). Pobyt v zahraničí může trvat od několika dnů až po jeden rok. (Erasmus+, 2016)

Programu Erasmus+ se mohou zúčastnit studenti, učitelé, učni, dobrovolníci, vedoucí mládeže a funkcionáři amatérských sportovních organizací. Lze z něj také poskytnout finanční prostředky na partnerství vzdělávacích zařízení, mládežnických organizací, podniků, místních a regionálních úřadů a nevládních organizací, jakož i na reformy v členských státech s cílem modernizovat vzdělávání a odbornou přípravu a podpořit inovace, podnikatelské schopnosti a zaměstnanost. (Erasmus+, 2016)

Větší podpory se dostane informačním platformám, jako je eTwinning, které propojí školy a další vzdělávací zařízení prostřednictvím internetu. (Erasmus+, 2016)

Erasmus+ je rozdělen na tři klíčové akce:

KA 1 - Vzdělávací mobilita jednotlivců

KA 2 - Spolupráce na inovacích a výměna osvědčených postupů

KA 3 - Podpora reforem vzdělávací politiky (Erasmus+, 2016)

Programu Erasmus+ se mohou zúčastnit následující země:

členské státy EU – 28 zemí

členské státy Evropského hospodářského prostoru (Norsko, Island, Lichtenštejnsko)

Turecko, Makedonie

Partnerské země sousedící s EU

Arménie, Ázerbajdžán, Bělorusko, Gruzie, Moldávie, Ukrajina

Alžírsko, Egypt, Izrael, Jordánsko, Libanon, Líbye, Maroko, Palestina, Sýrie, Tunisko

Albánie, Bosna a Hercegovina, Kosovo, Černá Hora, Srbsko

Rusko (Erasmus+, 2016)

V současné době je u základních škol podpora orientována především na projekty realizované v rámci strategických partnerství pro podporu a rozvoj inovací nebo za účelem vzájemné výměny postupů a dobré praxe.

Školy mohou podávat své návrhy na projekty dalšího vzdělávání svých pracovníků prostřednictvím zahraničních mobilit s horizontem na jeden až dva roky.

Jedná se například o výukové pobyty ve formě pracovních stáží na partnerské škole v zahraničí, o účast na vzdělávacích kurzech či stínování na partnerských školách v zahraničí.

K doprovodným aktivitám patří například eTwinning jako Komunita evropských škol. V rámci této aktivity mohou školy ve spolupráci s partnerskými školami realizovat projekty s využitím ICT.

2.4 PERSONALIZOVANÁ FORMA PRODUKTU

John T. Spencer ve svém článku popisuje 4 úrovně personalizace vzdělávání:

1. První fázi personalizace nazývá **standardizací**. Tento model odpovídá „*hudbě hravící v obchodě*“. Výuka se snaží zaměřit na celou třídu, ale to je velmi obtížné. Stejně jako hrát v obchodech hudbu, jež by se líbila všem. Učitel se snaží naplánovat hodinu a získat zájem průměrných žáků. Nevýhodou je, že se většina začíná nudit a přestává vnímat. (Spencer, 2011, s. 1)
2. Druhou fázi autor nazývá **diferenciací**. Cílem je obsáhnout různé úrovně a skupiny v rámci jedné třídy. Učitel přemýšlí nad tím, co každá skupina potřebuje, a jak může diferencovat jejich činnost. Tento model odpovídá běžnému vysílání s více stanicemi, kde si posluchač může vybrat a naladit libovolnou stanici. Tedy i žák si může vybrat výukovou činnost, která odpovídá jeho vlastnímu stylu. Nevýhodou tohoto modelu je, že je poměrně časově náročný na přípravu a způsoby diferenciací mohou být zavádějící. (Spencer, 2011, s. 1)

3. Třetí fází je **přizpůsobení**. Cílem je zajistit individuální výukové aktivity tak, aby žáci mohli ovlivňovat své učení. Metaforou tohoto modelu je Pandora. I zde existuje větší množství možných cest, kudy se může výuka ubírat. Žák dostává nabídku výukových možností, kterou mu pomáhá definovat systém pracující na základě dat získaných na základě jeho předchozí činnosti. Výhodou tohoto modelu je, že se snaží vyhovět osobním preferencím. Byť vypadá tento model téměř ideálně, má určitá nebezpečí. Posluchači (tedy i žáci) se mohou stát příliš závislí na omezené nabídce. Nepůjdou svojí vlastní cestou a jejich výběr bude pouze iluzí výběru. Mohlo by se jim možná hodit i něco jiného, ale to vůbec nebude nabízeno. (Spencer, 2011, s. 1)
4. Poslední čtvrtou fází je **personalizace**. Žáci mají pravomoc si sami nastavit vlastní výuku. Metaforou je jam session. Jam session je zajímavá hudební forma, která funguje na principu improvizace, jediný pojící prvek je rytmus a melodie. Záleží zde na každém hlasu, panuje zde rovnováha mezi sólem a společným hraním. Výhodou tohoto modelu je, že se žáci stejně jako hudebníci stávají nezávislejšími a skutečně vlastní svůj proces učení. Zároveň to ovšem může být velmi náročné a obtížné pro ty žáky, kteří nejsou zvyklí na samostatnost. (Spencer, 2011, s. 1)

Pokud se z tohoto pohledu podíváme na výuku na dnešních základních školách, uvidíme, že vysoké procento se stále odehrává na úrovni tzv. standardizace.

Fáze diferenciací se realizuje jak vznikem základních škol s jiným vzdělávacím programem (například waldorfské základní školy), tak dělením žáků do skupin například při jazykové výuce nebo při výuce práce na počítači.

Fázi přizpůsobení bychom mohli chápat jako výběr povinně volitelných předmětů, kdy si je žáci sami zařadí do rozvrhu na základě svého rozhodnutí. Ovšem samozřejmě možnost volby je zde velmi omezená konkrétní nabídkou.

Čtvrtá fáze personalizace by se nyní mohla realizovat snad pouze vypracováním individuálního vzdělávacího plánu pro nadané žáky ve formě domácího vzdělávání, které je u nás povoleno zatím pouze na 1. stupni základních škol, na druhém stupni probíhá její pilotní ověřování. Samozřejmě je omezena nutností přezkoušení dosažené úrovně v předem určených předmětech.

2.5 LIDSKÉ ZDROJE

Vzdělávání pedagogických pracovníků probíhá převážně prostřednictvím Národního institutu pro další vzdělávání a dalších organizací, oprávněných díky akreditaci MŠMT zajišťovat další vzdělávání pedagogických pracovníků.

Přesto, že jsou některé kurzy poskytovány zdarma, není možné ze současných zdrojů zajistit profinancování odpovídajícího množství vzdělávacích akcí, zvláště v oblasti informačních a komunikačních technologií, které poskytují převážně soukromé neakreditované organizace, jejichž kurzy jsou samozřejmě podstatně finančně náročnější.

Vzhledem k omezeným zdrojům často vyvstává také otázka, co zaplatit dříve, školení nebo nákup a obnovu technologií.

V rámci šetření TALIS v roce 2013 uvedli učitelé, kteří se ho zúčastnili, že oblastí, v níž nejvíce potřebují profesní rozvoj, je výuka žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a rozvoj dovedností práce s informačními a komunikačními technologiemi ve výuce. (MŠMT, 2015a, s. 43)

Vzhledem k učitelů uváděné potřebě profesního rozvoje v oblasti informačních a komunikačních technologií a jejich použití ve výuce, nenaznačují výsledky šetření TALIS žádnou korelaci mezi nabízenými programy profesního rozvoje v oblasti informačních a komunikačních technologií a mírou participace učitelů na těchto programech. Tento nedostatečný soulad by se mohl prodrazit v případě, kdy učitelé, kteří mají pocit, že tyto programy potřebují, k nim nemají přístup nebo v případě, že toto vzdělávání není vhodně zacíleno. (MŠMT, 2015a, s. 43)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 ZÁKLADNÍ ŠKOLA ZLÍN JAKO SUBJEKT ZNALOSTNÍ EKONOMIKY

Organizace zaměstnává 67% vysokoškolsky vzdělaných zaměstnanců – vysokoškolské vzdělání magisterského stupně, spadá do oblasti znalostně intenzivních služeb – KIS.

Počet vysokoškolsky vzdělaných zaměstnanců se postupně zvyšuje, což souvisí s postupnými změnami v procesu výuky, ale také s provozem školy jako organizace s právní subjektivitou.

V roce 2006 byl celkový podíl zaměstnanců s vysokoškolským vzděláním magisterského stupně 53%, s tím, že ve školní družině tehdy nepracoval žádný zaměstnanec s vysokoškolským vzděláním. Dále v té době nebyla zřízena funkce psychologa, nepracovali zde také asistenti pedagoga. Žádný vysokoškolsky vzdělaný zaměstnanec nepracoval také ve správním úseku organizace.

V rámci odvětvové klasifikace NACE spadá škola do kvartérního sektoru.

Činnosti školy dle NACE jsou zachyceny v příložené tabulce.

Tabulka 1 Činnosti školy dle NACE

8520	Základní vzdělávání na prvním stupni základních škol
8531	Základní vzdělávání na druhém stupni základních škol
56.1	Stravování v restauracích, u stánků a v mobilních zařízeních
68.2	Pronájem a správa vlastních nebo pronajatých nemovitostí

Vzhledem k požadavkům inkluze je předpoklad růstu počtu vysokoškolsky vzdělaných zaměstnanců především na místech asistentů pedagoga a vychovatelů ve školní družině. To samozřejmě znamená také nárůst finančních prostředků na jejich platy.

Celkový počet pedagogických zaměstnanců je 53, nepedagogických 25, z toho 19 pedagogických pracovníků je starších 55 let.

Pokud se podíváme na školu z pohledu jednotlivých činností podle odvětvové klasifikace, pak v kategorii základního vzdělávání na prvním stupni základních škol pracovalo v roce 2006 80% zaměstnanců s vysokoškolským vzděláním, což je způsobeno hlavně tím, že k této činnosti je na základní škole přiřazena také školní družina, kde v tomto roce pracovali pouze zaměstnanci s dokončeným středoškolským vzděláním.

Ve srovnání s tím v roce 2016 měli dva zaměstnanci školní družiny vysokoškolské vzdělání a celkový počet zaměstnanců s vysokoškolským vzděláním stoupl na 84%.

V oblasti základního vzdělávání na druhém stupni základních škol v roce 2006 mělo vysokoškolské vzdělání 94% zaměstnanců, v roce 2016 se tento podíl zvýšil na 97%, pouze jedna asistentka pedagoga si v současné době doplňuje vysokoškolské vzdělání.

U podpůrných činností má vysokoškolské vzdělání pouze ekonomka školy, která nastoupila do pracovního poměru v roce 2009.

Další činnosti /stravování v restauracích, u stánků a v mobilních zařízeních a pronájem a správu vlastních nebo pronajatých nemovitostí/ vykonávají pouze zaměstnanci se základním a středoškolským vzděláním, ale protože se na nich podílí i ředitelka školy a ekonomka, v přepočtu na pracovní úvazky je možné stanovit podíl vysokoškolským zaměstnanců v roce 2006 na cca 3% a v roce 2016 na cca 8% zaměstnanců. Tyto činnosti stejně jako činnosti podpůrné nespádají do kategorie KIS.

Vzhledem k růstu náročnosti činností v oblasti školního stravování se dá předpokládat do budoucna nutnost získání vysokoškolského vzdělání bakalářského stupně. Jedná se především o nutnost zavedení dietního stravování, které bude zohledňovat rostoucí procento žáků s potravinovými alergiemi a různými zdravotními problémy, pro které je třeba sestavovat speciální jídelníček. Zatím tuto problematiku řeší škola s pomocí externích specialistů.

Škola hospodaří s finančními prostředky ze státního rozpočtu, prostředky z rozpočtu zřizovatele, příjmy z doplňkové činnosti, poplatky za školní družinu, příjmy z účelových dotací, prostředky od zákonných zástupců žáků a s dary.

Činnost školy se dělí na hlavní a doplňkovou. V hlavní činnosti se hospodaření školy řídí jejím rozpočtem. V doplňkové činnosti vykonává činnosti, které navazují na její hlavní činnost nebo slouží účelnějšímu využití odbornosti jejích zaměstnanců nebo majetku. Doplňková činnost nesmí být financována z finančních prostředků činnosti hlavní.

Škola se nezabývá pouze vzděláváním a činností školní družiny, zajišťuje pro žáky, zaměstnance školy a cizí strážníky také stravování ve školní jídelně. Dále pronajímá bytové i nebytové prostory jak firmám, tak i fyzickým osobám.

Škola povinně tvoří investiční a rezervní fond a fond sociálních a kulturních potřeb, na který jí jsou poskytovány zdroje z MŠMT v rámci ostatních neinvestičních výdajů. V roce 2015 to bylo 1% z hrubých mezd.

3.1 ZDROJE FINANCOVÁNÍ

V tabulce č. 2 jsou zachyceny prostředky, které byly škole od roku 2008 poskytnuty na financování její činnosti a také prostředky, které škola na svoji činnost sama získala.

Nejvyšší částku tvoří prostředky na mzdy zaměstnanců, protože škola jako organizace je podnikem služeb, druhou nejvyšší částku tvoří prostředky od zřizovatele na provozní náklady, které s touto činností souvisí.

Výrazný nárůst prostředků od zřizovatele mezi lety 2012 a 2013 byl způsoben změnou účetní metodiky. Od 1. ledna 2013 musely všechny příspěvkové organizace začít odpisovat podle nových pravidel, které u většiny z nich znamenaly prudký nárůst odpisů.

Kvůli nařízeným změnám v odpisovém plánu se v organizaci zvýšily odpisy z cca 300 tis. korun na cca 1100 tis. korun. Aby se organizace nedostala do ztráty, musel jí být o rozdíl mezi odpisy, které mohla profinancovat ze stávající výše provozního příspěvku a odpisy podle nově platných předpisů, navýšen provozní příspěvek. Tyto peníze ovšem nezůstaly škole k dispozici, ale na základě nařízení ze strany zřizovatele je vracela zpátky.

Tabulka 2 Zdroje financování v letech 2008-2015 v tis. Kč

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
MŠMT	21 006	22 060	21 827	23 077	22 752	23 394	24 745	26 997
Zřizovatel	3 700	3 708	4 227	4 389	4 475	5 755	5 421	5 011
Peníze školám /EU/				1 355	1 446	229		204
Comenius	121	23	62		286			
Úřad práce					30			112
Dary					120	406	196	229
Fondy zřizovatel	22		21	10	25	31	48	37
MŽP					41	46		
Doplňková činnost	1 064	1 096	1 225	1 236	1 351	1 356	1 331	1 335
Rodiče	811	926	1 121	1 315	899	1 181	1 122	1 249
Čerpání investičního fondu		331	306	331	212	374	777	308

Kvůli nařízeným změnám v odpisovém plánu se v organizaci zvýšily odpisy z cca 300 tis. korun na cca 1100 tis. korun. Aby se organizace nedostala do ztráty, musel jí být o rozdíl mezi odpisy, které mohla profinancovat ze stávající výše provozního příspěvku a odpisy podle nově platných předpisů, navýšen provozní příspěvek. Tyto peníze ovšem nezůstaly škole k dispozici, ale na základě nařízení ze strany zřizovatele je vracela zpátky.

Tímto způsobem se řeší navýšené odpisy i nadále, což znamená, že provozní příspěvek zůstává již několik let na stejné základní úrovni, která se upravuje o případné dotace na opravy majetku v havarijním stavu nebo nařízené příslušnými kontrolními orgány.

Ze strukturálních fondů Evropské unie byly čerpány prostředky na vybavení školy počítači, projektory, servery a interaktivními tabulemi. Byla z nich také uhrazena tvorba digitálních učebních materiálů a několik školení, které se týkaly využití informačních technologií. V současné době už nejsou vypisovány další programy, které by umožnily v této činnosti pokračovat.

Z projektu Comenius byly poskytnuty prostředky, které umožnily pracovní pobyty pedagogických pracovníků vyučujících cizí jazyky a některých žáků školy v zahraničí u partnerských škol. Jeden pobyt se uskutečnil v Belgii, následoval výjezd do Běloruska a poté do Finska. Z projektu byl také realizován nákup učebních pomůcek a studijních materiálů, sloužících výuce cizích jazyků.

Dotace z Úřadu práce byla použita na financování mzdy asistentky pedagoga a v roce 2015 na zřízení funkce vrátného v souvislosti s lepším zabezpečením vstupů do budovy školy.

Převážná většina darů je poskytována Sdružením rodičů a přátel a slouží částečně k úhradě vzdělávacích nákladů na plavání žáků školy a částečně k dovybavení učeben počítačovou technikou.

Prostředky Sdružení rodičů a přátel jsou dále používány na financování dopravy na ozdravné pobyty žáků, cen na soutěže pořádané školou, na doplňování žákovské knihovny a na odměny vedoucím kroužků.

Zdroje Sdružení rodičů a přátel získává z příspěvků od rodičů a zákonných zástupců žáků školy, z poplatků za kroužky a ze sběru papíru.

Finanční prostředky z fondů zřizovatele slouží k pokrytí účelových nákladů na akce, které doplňují výuku vzdělávacími programy.

MŽP poskytlo dvě dotace na výsadbu atypických druhů dřevin na školní zahradě.

Doplňková činnost sestává z pronájmů bytových prostor, nebytových prostor a technického vybavení, dále z vaření obědů pro cizí strávníky, vedení mezd a účetnictví. Zisk z této činnosti je obvykle použit na pokrytí ztráty z činnosti hlavní.

S výjimkou roku 2012 také stoupá podíl soukromých zdrojů. Samozřejmě rodiče a zákonní zástupci žáků financují převážně akce pořádané školou pro žáky, ale v posledních letech hradí také veškeré pracovní sešity, doplňkové výukové materiály a pomůcky, které žáci používají při výuce.

Investiční fond je tvořen z odpisů, které jsou kryty provozním příspěvkem.

3.2 NÁKLADY

Největší procento nákladů tvoří u organizace náklady na mzdy včetně sociálního a zdravotního pojištění hrazeného zaměstnavatelem. Na jejich pokrytí se používají nejenom zdroje z MŠMT, ale i doplňková činnost organizace, se souhlasem zřizovatele i prostředky poskytnuté na provoz školy a také prostředky z dotací poskytnutých z Evropských strukturálních fondů.

Vzhledem k rostoucímu počtu žáků školy, od jejichž počtu se odvíjí výše prostředků poskytovaných na mzdy z MŠMT a k postupnému navyšování krajských normativů, které závisí na výběru daní v příslušném kalendářním roce, vykazují ve sledovaných letech stoupající tendenci, jak můžeme vidět v příložené tabulce.

Tabulka 3 Mzdové náklady

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
21 026	21 802	22 031	23 260	23 679	23 586	24 580	26 774

K dalším nákladům, které tvoří podstatnou část rozpočtu školy, patří především náklady na energie. Jak můžeme vidět v tabulce číslo 3, náklady na spotřebu tepla v daném období kolísají, přesto se dá říct, že až na některé výjimky mají spíše rostoucí tendenci.

Tabulka 4 Spotřeba tepla

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1 157	1 391	1 560	1 509	1 807	1 767	1 523	1 747

Náklady na spotřebu elektrické energie v poledních letech poklesly díky účasti školy ve sdružení odběratelů, za které sjednává nákup elektrické energie zřizovatel a také obecně díky poklesu cen elektřiny.

Tabulka 5 Spotřeba elektřiny

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
867	936	897	803	866	1 017	808	771

Přesto náklady na spotřebu energií tvořily například v roce 2015 63% provozního příspěvku.

3.3 UČENÍ A UČENÍ SE

Základní vzdělávání má sloužit především k tomu, aby žáci naučili odpovídajícím způsobem učit, aby získali motivaci k celoživotnímu učení, aby si osvojili tvořivé myšlení a řešení problémů. Mělo by je také připravit na práci v kolektivu, na komunikaci a spolupráci.

Žáci by se také měli naučit chránit jak sebe tak také vytvořené hodnoty a životní prostředí. Měli by si být schopni uvědomit nezbytnost tolerance a ohleduplnosti, poznávat své skutečné schopnosti a možnosti. Důležité pak také je naučit se je uplatňovat společně s nabytými vědomostmi a dovednostmi při svém budoucím rozhodování

Škola učí podle vlastního školního vzdělávacího programu zpracovaného v souladu s rámcovým vzdělávacím programem MŠMT.

Rámcové vzdělávací programy stanoví zejména konkrétní cíle, formy, délku a povinný obsah vzdělávání.

Musí odpovídat nejnovějším poznatkům:

- a) vědních disciplín, jejichž základy a praktické využití má vzdělávání zprostředkovat
- b) pedagogiky a psychologie o účinných metodách a organizačním uspořádání vzdělávání přiměřeně věku a rozvoji vzdělávaného. (Česko, 2008, s. 4827)

Škole jsou poskytovány prostředky z MŠMT, jejichž výše je stanovena podle počtu žáků, kteří zde jsou zapsáni ke vzdělávání. Závazná částka na žáka je stanovena krajským normativem a každý rok se mění. Skutečný objem prostředků závisí v daném roce na skuteč-

ném výběru daní. Například celosvětová ekonomická krize, která začala americkou hypoteční krizí v roce 2007, znamenala snížení vybraných daní a tedy i normativů a následně paušální snížení mezd zaměstnanců v základním školství o 10% v roce 2010, kdy ale zároveň došlo ke zvýšení počtu žáků, takže celková částka se snížila jenom o cca 230 tis. korun, ovšem z této částky bylo třeba zaplatit o čtyři pedagogické pracovníky více.

MŠMT předpokládá reformu financování mateřských a základních škol, kdy by normativy měly vycházet ze stanovení maximálního rozsahu vzdělávání, nebo maximálního rozsahu přímé pedagogické činnosti hrazené ze státního rozpočtu. (MŠMT, 2015b, s. 3)

Tyto prostředky by měly pokrýt mzdové náklady, odvody a veškeré ostatní náklady, související se zaměstnanci (školení, ochranné pomůcky, nemocenskou, cestovné, zdravotní prohlídky) a dále pedagogické náklady související s výukou plavání, nákup učebnic, pracovních sešitů a učebních pomůcek. Ale skutečnost je taková, že dva roky po sobě jsme museli financovat plavání z darů Sdružení rodičů a přátel, tedy v podstatě z peněz rodičů. A pracovní sešity pro žáky jsou placeny rodiči v plné výši už od roku 2008.

K zajištění výuky žáků, stravování a provozu školní družiny slouží v podstatě i veškeré v tabulce č. 1 uvedené zdroje, které zajišťují provoz školy, nákup učebních pomůcek, školení zaměstnanců nad rámec zdrojů poskytnutých MŠMT, mzdy zaměstnanců v rámci dotačních programů Úřadu práce, doplňkové aktivity jako ekologické programy pro žáky, týden zdraví, výcvikové, adaptační a ozdravné pobyty.

Protože učení je vlastně hlavním úkolem školy, setkává se zde učení žáků ze strany pedagogických pracovníků společně s učením se žáků, učení zaměstnanců s jejich učením se. A jak toto učení, tak učení se, by mělo vést k posunu na novou úroveň výuky.

A tak tedy můžeme říct, že v učící a učící se organizaci by se měly učením získané poznatky o učení také aplikovat v praxi. Zde by tato aplikace měla vést k žádoucím změnám, protože právě neustálá změna je setrvalým stavem učící se organizace.

V procesu učení a učení se ve školním roce 2014/15 škola zapojila ve spolupráci s Jazykovou školou Lingua Zlín do projektu „Rodilí mluvčí do škol“ - zvyšování jazykové vybavenosti žáků základních škol prostřednictvím spolupráce s rodilými mluvčími a zapojením školy do mezinárodního projektu financovaného z fondů Evropské unie. Rodilí mluvčí docházeli do výuky ve všech třídách od 3. ročníku a žáci měli možnost prohlubovat své jazykové schopnosti a dovednosti tím nejpřirozenějším způsobem – poslechem a komunikací. V rámci tohoto projektu si i zájemci z řad pedagogických pracovníků vyučujících

anglický jazyk na 1. stupni rozšiřovali své jazykové kompetence v kurzu přímo ve škole, aby je pak také mohli uplatnit ve výuce. Tento projekt nevyžadoval finanční spoluúčast školy.

V rámci dotace z Fondu životního prostředí ve výši cca 20 tis. Kč dostali žáci sami možnost navrhnout projekty, které by v rámci ekologických programů chtěli vyzkoušet, a dotace z oddělení prevence a kriminality našeho města na adaptační pobyty žáků 6. tříd umožnila realizaci víkendového pobytu za účelem prohloubení vztahů a vzájemné spolupráce v nově utvořených kolektivech 6. tříd. Pobytu se zúčastnila také psychologka, která na základě získaných zkušeností zpracovala program dalších aktivit, které by měly v těchto třídách vést k neustálému zlepšování sociálního klima.

Dále byla realizována přednáška „Rizika kyberprostoru“, kam mohli i žáci zaslat svoje dotazy v této oblasti.

Tři učitelé školy spolupracovali s ČŠI při pilotním ověřování modulu InsIS SET mobile v rámci projektu NIQES (testování žáků prostřednictvím tabletů a chytrých telefonů).

3.4 VYUŽITÍ ICT

Tato oblast se na základních a částečně středních školách, rozpadla do jednotlivých částí – každá je důležitá, ale netvoří jeden logický celek. Takže ve škole je například na jedné straně zřízena funkce ICT metodika se zkráceným úvazkem přímé pedagogické činnosti, který má na starosti ve spolupráci s firmou, která funguje jako náš správce sítě zajišťovat funkčnost ICT, a zároveň zodpovídá za včasnou aktualizaci licencí,

Ale na druhé straně další vzdělávání v této oblasti netvoří ucelený systém, spíše se realizuje podle nárazových nabídek nebo momentálně aktuálních projektů – například v roce 2014/2015 „Rizika kyberprostoru“, v roce 2012/2013 tvorba digitalizovaných učebních materiálů – projekt „Peníze školám“.

ICT se také používá jako didaktická pomůcka při výuce a zároveň se sledují výsledky vzdělávání, při kterém se využívá ICT v porovnání se vzděláváním tradiční cestou.

Ve škole se stále zvyšuje počet projektorů a interaktivních tabulí, počítačů, notebooků a dokovacích stanic.

Ukazuje se, že téměř v každé oblasti vzdělávání může být výhodné, když je do ní kvalitně a promyšleně zapojeno využití informačních a komunikačních technologií. Ale propojit

metodicky získání odpovídajících vědomostí, vedoucích využití ICT se zabezpečením potřebného vybavení je velmi obtížné.

A tak se například jedna z počítačových učeben, které jsou k dispozici, využívá sotva tři vyučovací hodiny týdně. Využití jazykových učeben také není optimální.

Problémy s personálním zajištěním vyučujících, schopných adekvátním způsobem zapojit ICT do výuky, stále přetrvávají. Existuje samozřejmě snaha o jejich

další vzdělávání, ovšem silně limitovaná finančními zdroji. Problém je i v systémovém přístupu. To, že z dotací Evropské unie nakoupíme raději další a další počítače, aniž bychom zajistili odpovídající úroveň proškolení pro zaměstnance, nutně vede ke ztrátám, protože v dnešní době výpočetní technika zastarává velkou rychlostí, a to, co nevyužijeme dnes, možná nevyužijeme vůbec.

Přes problémy se zajištěním odpovídajícího vzdělávání se dva pedagogičtí pracovníci zapojili do doplňkové aktivity programu Erasmus, kdy s kolegy z partnerské školy ze Slovenska vytvořili projekt na zlepšení výuky matematiky na druhém stupni základní školy.

Projekt byl natolik úspěšný, že v rámci eTwinningu získal certifikát kvality, který se na rozdíl od certifikátu eTwinning Label udělovaného automaticky hned po schválení projektu, uděluje teprve po jeho úspěšném ukončení na úrovni jednotlivých států.

3.4.1 Hardware

Škola má v současné době čtyři plně vybavené počítačové a tři jazykové učebny. Ve většině ostatních učeben jsou k dispozici interaktivní tabule s projektor, propojené s dokovacími stanicemi, sloužícími pro umístění notebooků, nebo s počítači. Počítači jsou vybaveny také všechny kabinety a kanceláře školy. V samostatné místnosti jsou umístěny servery, bez nichž by provoz sítě nebyl možný. K počítačům jsou připojeny síťové i nesíťové tiskárny, kopírky a scanner.

Dodávky, údržbu a opravy hardware zajišťuje smluvní firma.

V letech 2012 a 2013 došlo k podstatnému nárůstu technického vybavení, protože škola čerpala dotaci z Evropské unie. (Tabulka 5). Zvýšily se proto nároky na údržbu a do budoucna bude nutné začít tvořit zdroje, které by pokryly nutnou obměnu počítačového vybavení.

Částečně by obnova počítačové techniky mohla být profinancována z prostředků MŠMT určených na ostatní neinvestiční výdaje, do kterých spadá třeba nákup učebních pomůcek, jejichž jednotková pořizovací cena nepřesahuje 40 tis. korun.

Tabulka 6 Nárůst počtu počítačů a serverů v letech 2008 - 2015

rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
počítače	40	57	65	89	112	196	196	198
notebooky	2	3	3	2	5	6	8	12
servery	1	2	2	2	3	5	6	6

Ale zbytek finančních prostředků bude pravděpodobně nutné najít jinde.

3.4.2 Operační systém, internet

Škola využívá operační systém Windows na základě nevýhradní Prováděcí smlouvy School Subscription, která opravňuje uživatele během licenčního období provozovat software společnosti Microsoft v jeho oprávněných počítačích. Tyto počítače mohou využívat i příslušníci veřejnosti, pokud s nimi budou pracovat ve veřejně přístupných laboratořích nebo knihovnách uživatele.

Oprávněnými osobními počítači se rozumí všechny osobní počítače, na kterých se instituce rozhodne software provozovat.

Veškeré licence k operačnímu systému, poskytované v rámci tohoto programu jsou licencemi k upgradu. Plné licence k operačnímu systému nejsou v rámci tohoto programu k dispozici.

Licence byly nejdříve fakturovány podle počtu osobních počítačů a notebooků v naší škole, teprve v roce 2012 se nám podařilo dohodnout fakturaci na přepočtený počet zaměstnanců.

Pevné vysokorychlostní připojení k síti internet zajišťuje firma Internext 2000 na základě smlouvy na dobu neurčitou. Služba je hrazena měsíčním paušálem, bez ohledu na množství přenesených dat.

Nedílnou součástí softwarového vybavení je také antivirový program. AVG Antivirus se v naší organizaci příliš neosvědčil, začali jsme tedy využívat Eset NOD Antivirus ve vari-

antě Eset Secure Business, protože potřebujeme zajistit antivirovou ochranu nejenom pro počítače a notebooky, ale také pro souborové a poštovní servery.

V tabulce číslo 6 je vidět počet licencí pro počítače a servery. Fakturací na přepočtený počet zaměstnanců došlo k významné úspoře, protože větší část licencí je využívána na počítačích, které slouží pro výuku žáků.

Tabulka 7 Nárůst počtu licencí v letech 2008-2015

rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
počítače	42	60	68	94	75	78	78	79
servery	1	2	2	2	3	5	6	6

Pokud porovnáme náklady na internet, licence, údržbu a technickou podporu a na pořízení počítačové techniky mezi lety 2011 a 2015, kdy v letech 2012 a 2013 došlo výraznému navýšení počtu počítačů a serverů, tak v roce 2011 i v roce 2015 byly náklady na internetové připojení 27 360,- Kč, ale náklady na licence, údržbu a technickou podporu stouply ze 175 028,- Kč na 248 483,- Kč a náklady na pořízení počítačové techniky ze 132 050,- Kč na 456 254,- Kč, přičemž pouze 102 000,- Kč bylo použito na navýšení stavu majetku, ale 354 254,- Kč muselo být investováno do výměny a oprav nefunkční nebo morálně zastaralé stávající počítačové techniky.

Jak je tedy vidět, ICT v každém případě zvyšuje náklady na výuku a otázka financování oprav a obnovy by měla být řešena ještě před rozšiřováním počítačového vybavení organizace.

3.5 MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

Základní škola se v minulých letech zúčastnila několika mezinárodních projektů, které vedly k růstu kvality poskytovaného vzdělávání.

Jedním z nich byl projekt Comenius. Ve škole probíhal postupně ve dvou fázích, každá s jinými partnerskými školami. Podmínkou realizace projektu a poskytnutí finančních prostředků bylo uskutečnění předem daného počtu zahraničních mobilit.

V roce 2008 byla poskytnuta částka 121 tis. korun, která byla použita na výjezd dvou pedagogických pracovníků školy do Belgie a tří pedagogických pracovníků do Běloruska.

V roce 2009 byla částka 23 tis. korun na nákup česko-anglických a anglicko-českých slovníků a výukového software.

V roce 2010 škola obdržela škola 62 tis. korun. Z těchto prostředků byly nakoupeny CD přehrávače pro výuku cizích jazyků a uhrazen jazykový kurz v zahraničí jednomu zaměstnanci.

V roce 2012 se uskutečnila druhá fáze projektu, kdy se pět pedagogických pracovníků školy a deset žáků po dobu jednoho týdne účastnilo výuky v partnerské základní škole ve Finsku.

Druhý projekt uskutečněný tentokrát v rámci Evropských strukturálních fondů, jako kde zprostředkovatel vystupovalo MŠMT, byl projekt „Peníze školám“.

Tento projekt byl určen na financování zlepšení jazykového vzdělávání a na rozšíření ICT vybavení školy. Dále byly v jeho rámci pedagogickými pracovníky zpracovány digitalizované učební materiály, které byly následně zveřejněny na internetu.

Celková částka poskytnutá škole z tohoto projektu byla 3 234 tis. korun, z toho 204 tis. korun v druhé fázi projektu.

V první fázi projektu bylo 1 446 tis. Kč použito na rozšíření ICT vybavení školy. Byly nakoupeny počítače na vybavení dvou počítačových učeben, notebooky, stoly s dokovacími stanicemi, projektory, interaktivní tabule a servery.

Částka 655 tis. korun byla použita na úhradu mzdových prostředků pro koordinátora projektu a pracovníky, kteří zpracovávali digitalizované učební materiály.

Zbývající prostředky byly využity na studijní jazykové pobyty pro učitele anglického jazyka na druhém stupni, které se uskutečnily ve spolupráci s jazykovou agenturou, která se specializuje na zahraniční vzdělávání pedagogických pracovníků.

V druhé fázi projektu byla převážná část financí použita na vytvoření další série digitalizovaných výukových materiálů.

V roce 2015 se škola zapojila do eTwinningu jako doprovodné aktivity programu Erasmus+.

Z toho je vidět, že v rámci mezinárodní spolupráce je možné získat prostředky jak na vzdělávání pedagogických pracovníků, tak na zakoupení výukových pomůcek i na mzdy. Bo-

hužel poskytování prostředků je poněkud nárazové a intervaly čerpání by mohly být rozloženy do delšího období.

3.6 PERSONALIZOVANÁ FORMA PRODUKTU

Pokud přijmeme dříve použitou terminologii, můžeme konstatovat, že největší část výuky na sledované základní škole se realizuje na úrovni standardizace, minimálně proto, že používání zavedených postupů je nejlevnější a zároveň také nejpohodlnější. Otázkou pak už je jenom efektivita tohoto způsobu výuky.

Na úrovni diferenciacce nyní probíhá dělení žáků na skupiny a to jak při výuce jazyků, tak některých jiných vyučovacích předmětů, kdy právě při jazykovém vzdělávání se žáci dělí podle dosažené úrovně. Přesto jsou i po rozdělení skupiny dost početné, což nepřispívá k dosažení žádoucí úrovně jazykového vzdělávání. Ale menší počet žáků by přinesl úroveň finanční náročnosti, kterou by nebylo možné za současného stavu profinancovat.

Každá další skupina navíc znamená jednu hodinu přímé pedagogické činnosti, tedy vícenálklady ve výši nejméně 500,- korun a zajištění další učebny, nejlépe vybavené pro výuku jazykového vzdělávání.

Do fáze přizpůsobení, kdy žák dostává nabídku více výukových možností, je možné zařadit výběr povinně volitelných předmětů, kdy je ale možné ovlivnit maximálně předmět, který bude žák studovat. Výuka v tomto předmětu je ale opět více či méně standardizovaná pro všechny žáky, kteří se jí účastní.

Personalizace se vztahuje pouze k individuálním výukovým plánům. Tyto jsou momentálně zpracovány pouze pro žáky, kteří dlouhodobě žijí v zahraničí. Ovšem žáci si mohou stanovit jenom způsob výuky a dobu. Náplň vzdělávacích plánů je ale předem stanovena školou a podléhá pravidelnému přezkoušení.

Celkově se dá říct, že každý další stupeň přináší další náklady na vzdělávání, i když v poslední fázi jejich velkou část nesou rodiče dítěte. Ale na tyto náklady jim nikdo nepřispívá.

Za určitou formu personalizace se dá považovat i vzdělávání žáků s určitým typem postižení. Přesto, že se nyní o inkluzi mluví jako o něčem novém, na škole už tento typ má poměrně dlouhou tradici. Problém vzniká při zajišťování financování asistentek pro tyto žáky, protože dotace z MŠMT se poskytuje na základě doporučení poradenského zařízení

vždy pouze na jeden školní rok, každý další je třeba o dotaci žádat znovu. K žádosti je samozřejmě nutné přiložit další posudek, protože platnost každého je také pouze jeden rok.

Dala by se sem možná přiřadit i nově vzniklá pozice školní psycholožky. Mzdové prostředky jsou poskytovány z dotace MŠMT a z provozních prostředků organizace.

3.7 LIDSKÉ ZDROJE

Všichni pedagogičtí zaměstnanci školy s výjimkou vychovatelek ve školní družině mají ukončené vysokoškolské vzdělání magisterského směru.

Ve školním roce 2014/2015 se zaměstnanci organizace zúčastnili následujících vzdělávacích akcí.

Tabulka 8 Vzdělávací akce za školní rok 2014/2015 I. pololetí

datum	Název vzdělávací akce DVPP	počet účastníků
29. 8. 2014	Rodiče a učitelé	44
10. – 11. 10. 2014 24. – 25. 11. 2014	Seminář pro mentory	3
25. 10. 2014	Setkání asistentů	1
30. 10. 2014	Vzděláváme pro budoucnost	2
31. 10. 2014	Minivolejbal pro I. stupeň	1
23. 10., 30. 10. 2014	IAT činnostně – matematika	2
6. 11. 2014	Rodiče vítáni	1
7. 11. 2014	Motivační setkání učitelů německého jazyka	1
8. 11. 2014	Motivační setkání učitelů anglického jazyka	1
10. 11., 14. 11. 2014	IAT činnostně, matematika	2
12. 11. 2014	Metodika prevence	1
18. 11. 2014	Projekt NIQES ve škole	2
19. – 21. 11. 2014	Rozvoj školy v kontextu reformy vzdělávání	1
21. 11. 2014	Projekt NIQES - Testování žáků	3
21. – 22. 11. 2014	Tvoříme vlastní projekty	1
22. 12. 2014	Projekt NIQES	2

Tabulka 9 Vzdělávací akce za školní rok 2014/2015 II. pololetí

datum	Název vzdělávací akce DVPP	počet účastníků
11. 2. 2015	Nápadník do hodin matematiky	2
18. 2. 2015	Čtenářská gramotnost v angličtině – čteme správně	2
17. 3. 2015	Řešení problémových situací z pohledu práva ve škole	1
19. – 20. 3. 2015	Finanční gramotnost	2
20. 3., 21. 5. 2015	Mentor minimalizace šikany	1
24. 3. 2015	Úpravy školního vzděl. plánu	1
31. 3., 28. 4., 26. 5., 9. 6. 2015	Vzdělávání vedoucích pracovníků, Česká školní inspekce	1
23. 4. 2015	Inkluze	2
23. 4. 2015	Škola v přírodě	1
23. 4. – 24. 4. 2015	Vzdělávání pro vedení škol	1
24. 4. – 25. 4. 2015	Mentor minimalizace šikany	1
28. 4., 11. 5. 2015	Metoda dobrého startu	1
8. 5. 2015	Setkání vedoucích pracovníků	2
9. 5. 2015	Zábavné učení	2
12. 5., 27. 5., 30. 5., 31. 5., 6. 6. 2015	Zdravá abeceda – co vlastně jíme	3
14. 5. 2015	Čtenářská gramotnost I. stupeň	2
23. – 25. 5. 2015	Rozvoj školy - financování	1
27. 5., 28. 5. 2015	Podpůrná opatření ve vzdělávání dětí a žáků - inkluze	2
11. 6., 15. 6. 2015	InspIS- testování žáků pomocí tabletů a chytrých telefonů	1

Celkové náklady na DVPP za školní rok 2014/2015 byly 25 186 Kč, z toho cestovní náhrady 2 836 Kč. V přehledu jsou uvedeny všechny vzdělávací akce, včetně těch, které byly zdarma.

Jak je vidět, jen málo vzdělávacích akcí se soustředí na využití ICT ve výuce, přitom právě na nedostatek tohoto typu vzdělávání. Jediné školení v oblasti ICT, kterého se zúčastnili téměř všichni pedagogičtí pracovníci, se týkalo rizik kyberprostoru, Na tuto vzdělávací akci poskytl dotaci zřizovatel.

Celkem proběhlo na 53 osob pouze cca 130 školení, což je zaviněno jak nízkou částkou investovanou do vzdělávání, tak problémy se zajišťováním vhodných vzdělávacích akcí.

Nedaří se tedy v žádném případě zajistit školení na úrovni 12 dnů na zaměstnance, které jsou určeny na další studium, případně samostudium.

E-learningové kurzy se nevyužívají vůbec, především kvůli naprosto nedostatečné nabídce v potřebných oblastech vzdělávání.

Na kurzy zakázkové, šité na míru organizaci, které by s největší pravděpodobností měly větší efekt, bohužel finance nestačí.

Škola se snaží využívat možností vzdělávání nabízených prostřednictvím různých projektů nebo obecně prospěšných organizací, které je pro základní školy obvykle zdarma, nebo za snížené ceny – nyní například ve vztahu k inkluzi.

4 PŘEDPOKLÁDANÝ SMĚR DALŠÍHO ROZVOJE A JEHO FINANCOVÁNÍ

V budoucnu se dá očekávat další růst nákladů na školní vzdělávání. Pokud bychom se soustředili na mzdové náklady, samozřejmě na ně bude mít vliv nejenom případný růst inflace. Ten by ostatně ovlivnil náklady všechny.

U mzdových nákladů bude jejich růst ovlivněn jak snahou o snižování počtu žáků ve třídách, tak snahou MŠMT o zavedení inkluze do škol. Oboje by znamenalo růst počtu pedagogických pracovníků, zejména inkluze předpokládá pro každého takto zařazeného žáka samostatnou asistentku. Mzdové náklady na jednu asistentku představují cca 330 tis. korun ročně, na jednoho učitele cca 500 tis. korun ročně.

V rámci inkluze se předpokládá financování nižšího počtu žáků pouze ve třídách, do kterých budou zařazení žáci se specifickými vzdělávacími potřebami.

Další prostředky na mzdy by měl zajistit kariérní řád pro pedagogické pracovníky. Ale o jeho zavedení se diskutuje už několik let a stále nejsou zavedena.

Určité procento mzdových nákladů bude s největší pravděpodobností pokrývat doplňková činnost organizace.

Porostou také náklady na provozování, obnovu a rozšiřování počítačové techniky. Tady bude s největší pravděpodobností organizace nucena spoléhat na finance od zřizovatele, které ale několik let po sobě zůstávají na stejné úrovni. Další možností jsou dary poskytnuté Sdružením rodičů a přátel.

Dotační programy MŠMT jsou v současné době orientovány pouze na problematiku integrace.

Další možností získání finančních prostředků je program Erasmus+, ten ale pokryje na základních školách pouze program mobility realizované spolupracujícími školami v rámci jednotlivých projektů.

Na některé akce bude i nadále možné čerpat účelové dotace z fondů zřizovatele, ale zde se jedná převážně o akce realizované pro žáky školy.

Pokud by organizace chtěla například zapojit do výuky tablety, s největší pravděpodobností by nákup tabletů museli financovat zákonní zástupci žáků školy, což by ovšem pro některé rodiče nebylo finančně dostupné.

5 ZHODNOCENÍ MOŽNOSTÍ FINANCOVÁNÍ

Pokud chceme objektivně zhodnotit možnosti získání prostředků sledovanou organizací v budoucnu, můžeme zpracovat SWOT analýzu.

Tato analýza nám ukáže silné a slabé stránky organizace a zároveň příležitosti a hrozby, týkající se budoucího financování. Otázka financování je pro většinu organizací klíčová, protože bez zajištění odpovídajících zdrojů není možná její další existence.

Silné a slabé stránky se vztahují k vnitřnímu prostředí organizace, zachycují výhody, které může využít, a nedostatky, na jejichž odstranění by měla pracovat. Tyto stránky může organizace sama ovlivnit

Vnější prostředí organizace je charakterizováno příležitostmi pro budoucí rozvoj organizace a hrozbami, na které by se měla připravit. To už organizace ovlivnit nemůže, ale je možné z její strany udělat všechno pro to, aby nepromeškala vzniklé příležitosti.

Tabulka 10 SWOT analýza

SWOT analýza		
Vnitřní prostředí	Silné stránky	Slabé stránky
	<ul style="list-style-type: none"> • největší základní škola ve Zlíně • dlouholetá tradice v poskytování základního vzdělávání • všichni pedagogičtí pracovníci s dokončeným magisterským stupněm vzdělání v oboru • bohatá nabídka mimoškolních aktivit • zaměstnanci ochotní se podílet na přípravě a realizaci projektů • bohatá nabídka povinně volitelných a volitelných předmětů • dobrá vybavenost digitálními technologiemi 	<ul style="list-style-type: none"> • vysoké procento žáků ze sociálně slabých rodin • značný podíl pedagogických pracovníků v důchodovém a předdůchodovém věku • velká budova školy a s tím související vysoké provozní náklady, které odčerpávají velkou část provozního příspěvku od zřizovatele • rostoucí náklady na ICT

Vnější prostředí	Příležitosti	Hrozby
	<ul style="list-style-type: none"> • pokud bude zachován stávající systém financování, pak navyšování počtu žáků, podle kterého škola dostává na základě krajských normativů finanční prostředky na mzdy zaměstnanců a ostatní neinvestiční vzdělávací výdaje • realizace kariérního řádu • zapojení se do čerpání nově vypisovaných dotací směřujících k integraci žáků • aktivní využití mezinárodních programů • ekonomická konjunktura, která by vedla k růstu zájmu o pronájem podnikatelských prostor a jejich cen • zajištění lepší jazykové vybavenosti absolventů pedagogických fakult 	<ul style="list-style-type: none"> • klesající zájem o pronájem prostor k podnikatelským účelům mimo centrum Zlína • klesající zájem o pronájem tělocvičen • změna preferencí po volbách nového zastupitelstva • ekonomická krize a s ní související nižší daňové příjmy jak státu, tak zřizovatele • zřizovatelem nařízené další bezplatné pronájem • růst cen energií • růst cen ostatních provozních nákladů

Na základě zpracované SWOT analýzy lze z hlediska vnitřního prostředí konstatovat, že mezi silné stránky školy lze zařadit dlouhou tradici, kdy škola poskytuje základní vzdělávání už téměř čtyřicet let.

Dalším výhodou je také to, že všichni pedagogičtí pracovníci školy mají dokončené pedagogické vzdělání magisterského směru s odpovídající aprobací. Čtyři zaměstnanci dosáhli na tituly RNDr. a PaedDr.

Ve škole je bohatá nabídka povinně volitelných a volitelných předmětů a také mimoškolní činnosti, kterou mohou žáci využívat k vlastnímu rozvoji.

Část zaměstnanců se angažuje v přípravě a realizaci projektů, což je přínosem jak pro školu samotnou, tak pro její žáky.

K slabým stránkám patří jak poměrně vysoký podíl zaměstnanců v předdůchodovém a důchodovém věku, kteří už nemají zájem participovat na tvorbě projektů, vysoké procento žáků ze sociálně slabých rodin, což omezuje jak možnosti využití ICT techniky při výuce (například zakoupení tabletů), tak realizaci exkurzí a výukových a výcvikových kurzů.

Sem je možné také z finančního hlediska zařadit velkou budovu školy a s tím související vysoké náklady na údržbu a provoz a rostoucí náklady na ICT a tím související vzdělávání.

Co se týče vnějšího prostředí, tak pokud bude zachován stávající systém financování školství, pak se za příležitost k získání dalších prostředků dá považovat navyšování počtu žáků v rámci volné kapacity školy, v oblasti mezd realizace kariérního řádu pedagogických pracovníků, do kterého by se zaměstnanci zapojili, vypsání nových dotací, ze kterých by škola mohla čerpat doplňkové prostředky, a nových mezinárodních programů.

V oblasti čerpání financí v rámci partnerských projektů by byla přínosem také lepší jazyková vybavenost absolventů pedagogických škol, protože například projektů „stínování“, tedy sledování výuky na partnerských školách se mohou účastnit pouze pedagogičtí pracovníci se znalostí daného jazyka.

Pokud se týká příležitostí v oblasti doplňkové činnosti, pak sem spadá především ekonomická konjunktura, která by přinesla zvýšený zájem o pronájmy nebytových prostor. Také zrušení bezplatných pronájmů tělocvičen nařízených současným zastupitelstvem by znamenalo přínos ve výši minimálně 250 tis. korun ročně.

Finanční situaci by mohla zhoršit jak ekonomická krize, která by na základě snížených daňových příjmů znamenala nižší finanční normativy na žáka. Také by pravděpodobně přinesla nižší zájem o pronájmy podnikatelských prostor a snížení jejich cen.

V doplňkové činnosti by se negativně odrazil pokles zájmu o pronájmy tělocvičen i další bezplatné pronájmy nařízené zřizovatelem.

Výši provozního příspěvku může ovlivnit změna preferencí po volbě zastupitelstva i nižší daňové příjmy zřizovatele.

Problémem by také v budoucnu byl růst cen energií a ostatních provozních nákladů.

Jak je tedy vidět, ve finanční oblasti je poměrně vysoké procento ukazatelů, které není možné ze strany organizace ovlivnit. Co se týče zvyšování počtu žáků a nábory kvalitních

zaměstnanců, lze doporučit péči o zlepšování image školy, ať už účasti v olympiádách a soutěžích se zveřejňováním úspěšných výsledků prostřednictvím místního tisku, realizací akcí zaměřených na rodiče a veřejnost – dny otevřených dveří, různé zájmové aktivity. Pozitivně jsou také hodnoceny akce na zlepšení okolí školy

Z hlediska image i financí je vhodná podpora zaměstnanců, kteří se aktivně účastní zpracování různých výukových projektů a spolupráce s partnerskými školami.

Přínosem je i rozšiřování doplňkové činnosti, dobré by bylo se zaměřit také na zrušení bezplatných pronájmů.

Velmi důležité je také pečlivé sledování nákladů na jednotlivé činnosti školy a snaha o jejich minimalizaci, třeba v oblasti vytápění by bylo vhodné vyměnit problematický systém nastavování teploty v prostorách školy, v oblasti elektrické energie výběr nejvhodnějšího dodavatele, instalace úsporných světelných zdrojů a detektorů pohybu.

V oblasti ICT by bylo vhodné zvážit, zda škola opravdu potřebuje tolik počítačových učeben, protože učebna, která se využívá 2 hodiny týdně, je možná za 50 tisíc ročně příliš drahá.

Také by určitě bylo vhodné při sestavování výhledových rozpočtů zpracovat vždy několik variant, se kterými by pak bylo možné pracovat na základě momentální situace.

ZÁVĚR

Pokud chceme zmapovat pravděpodobný budoucí vývoj jakékoliv organizace, je třeba tuto organizaci nejprve zatřídit v rámci celospolečenského vývoje a jeho směřování.

V současné ekonomice, ať už ji pojmenujeme znalostní společnost, informační společnost, společnost postindustriální nebo prostě jenom tržní úloha vzdělávání roste. A pokud chceme vzdělávací soustavu dále rozvíjet, pokud chceme ze vzdělávání udělat něco, co nás provází celý život, musíme mu dát pevný základ.

A tímto základem je právě předškolní a základní školní vzdělávání, které ve své podstatě formuje naše postoje do budoucna.

Tento typ vzdělání prochází stejnými změnami jako celá společnost. Některými z nich se práce zabývá podrobněji, například využitím ICT ve výuce a výukou o ICT, personalizací výuky, kdy dochází jak ke vzniku úplně nových škol s jiným přístupem k výuce, integraci žáků, rozšíření individuálních vzdělávacích plánů, domácí výuce nebo ke vzniku školních poradenských pracovišť a realizaci adaptačních pobytů.

Ovšem tyto změny jsou poměrně finančně náročné, proto zde byly podrobněji rozebrány jak stávající možnosti financování základních škol, ať už ze strany MŠMT, zřizovatele, čerpání fondů a dotací, rodičů a zákonných zástupců žáků, nebo různých nadací, jako jsou třeba sdružení rodičů a přátel popřípadě doplňkové činnosti provozované školou.

Na konkrétní základní škole byl pak proveden rozbor čerpání finančních prostředků na příkladu konkrétní školy v letech 2008 až 2015, kdy se podílela na několika projektech, které byly orientované jak na dovybavení školy ICT, tak na jazykové vzdělávání a mobility žáků a pedagogických pracovníků.

Byla také zdůrazněna nutnost dlouhodobějšího plánování finančních prostředků a pečlivého sledování veškerých nákladů organizace, což by mohlo přinést vznik určitých finančních rezerv.

Bohužel disponování volnými finančními prostředky ze strany organizace je zřizovatelem částečně omezeno, proto je například problém vytvořit rezervu na opravy a pořízení investičního majetku, protože v případě vyššího zůstatků z něj může být zřizovatelem nařízen odvod na jeho účet.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BECKER, Gary S., 1993. Human capital: a theoretical and empirical analysis, with special reference to education. 3rd ed. Chicago: The University of Chicago Press. ISBN 02-260-4120-4.

BUREŠ, Vladimír, 2007. Znalostní management a proces jeho zavádění: průvodce pro praxi. 1. vyd. Praha: Grada, 212 s. ISBN 978-80-247-1978-8.

ČESKO, 2004. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), jak vyplývá z pozdějších změn. In: Sbírká zákonů ČR. Ve znění novelizace z roku 2008, č. 317/2008, částka 103. Dostupné také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=317/2008&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

DRUCKER, Peter Ferdinand, 1994. Věk diskontinuity: obraz měnící se společnosti. 1. vyd. Praha: Management Press, 377 s. ISBN 80-85603-44-6.

Erasmus+ [online], ©2016. [cit. 2016-04-04]. Dostupné z: <http://www.naerasmusplus.cz/cz/>

CHLEBEČEK, Tomáš et al., 2008. Globalizace. In: Rozvojovka [online]. Aktualizaci textu provedli: Ing. Ondřej Horký (2008) a Pavla Jebili Začalová (2012). Praha: Člověk v tísní [cit. 2016-04-04]. Dostupné z: <http://www.rozvojovka.cz/globalizace>.

KISLINGEROVÁ, Eva, 2008. Inovace nástrojů ekonomiky a managementu organizací. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 293 s. ISBN 978-80-7179-882-8.

KLAUS, Václav, 2001. Co je to globalizace. In: Václav Klaus [online]. [cit. 2016-04-30]. Dostupné z http://www.klaus.cz/clanky/1655/co_je_to_ta_globalizace

MŠMT, 2013. České školství v mezinárodním srovnání 2013 [online]. Zpracovala Miroslava Kleňhová. Praha: MŠMT [cit. 2016-04-04]. Ke stažení dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/ceske-skolstvi-v-mezinarodnim-srovnani-1>

MŠMT, 2015a. České školství v mezinárodním srovnání 2015 [online]. Praha: MŠMT [cit. 2016-04-04]. Ke stažení dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/ceske-skolstvi-v-mezinarodnim-srovnani-1>

MŠMT, 2015b. Reforma financování regionálního školství. In: MŠMT [online]. [cit. 2016-04-04]. Dostupné z <http://www.msmt.cz/o-webu-msmt/financovani-regionalniho-skolstvi>

OECD, 1996. The Knowledge-Based Economy [online]. [cit. 2016-04-30]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/sti/sci-tech/1913021.pdf>

PALEČKOVÁ, Jana, Vladislav TOMÁŠEK a kol., 2013. Hlavní zjištění PISA: Matematická gramotnost patnáctiletých žáků [online]. Praha: Česká školní inspekce [cit. 2016-04-

04]. Dostupné z: <http://www.csicr.cz/getattachment/248e6459-87e1-437f-88fb-5359de627099>

PETERS, Michael, Simon MARGINSON a Peter MURPHY, 2009. Creativity and the global knowledge economy. New York: Peter Lang, 289 s. ISBN 978-1-4331-0426-8.

SEVEROVÁ, Lucie a Karel ŠRÉDL, 2010. Znalostní ekonomika. Vyd. 1. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 114s. ISBN 978-80-13-2131-1

SPENCER, John T., 2011. 4 Stages of Personalization (Music Metaphors Included). In: Cooperative Catalyst [online]. [cit. 2016-04-06]. Dostupný z: <https://coopcatalyst.wordpress.com/2011/11/22/4-stages-of-personalization-music-metaphors-included/>

Strategie digitální gramotnosti ČR na období 2015 až 2020 [online], 2015. Praha: MPSV [cit. 2016-04-04]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/21499/Strategie_DG.pdf

ŠRÉDL, Karel, 2010. Znalostní ekonomika a vzdělávání. Vyd. 1. V Praze: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 115 s. ISBN 978-80-213-2039-0.

THE WORLD BANK, 2011. KI and KEI Indexes. In: Knowledge Assessment Methodology 2012 [online]. The World Bank Group [cit. 2014-04-25]. Dostupné z: <http://go.worldbank.org/SDDP3I1T40>

TUČKOVÁ, Zuzana, 2013. Ekonomika služeb. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 175 s. ISBN 978-80-7478-006-6.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
ICT	Informační a komunikační technologie
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NACE	Standardní klasifikace produkce
NIQUES	Národní systém inspekčního hodnocení
TALIS	Mezinárodní šetření o vyučování a učení

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Průměrné výdaje na žáka v ČR za rok na jednotlivých úrovních vzdělávání 23

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Činnosti školy dle NACE	29
Tabulka 2 Zdroje financování v letech 2008-2015 v tis. Kč	31
Tabulka 3 Mzdové náklady.....	33
Tabulka 4 Spotřeba tepla	33
Tabulka 5 Spotřeba elektřiny	34
Tabulka 6 Nárůst počtu počítačů a serverů v letech 2008 - 2015.....	38
Tabulka 7 Nárůst počtu licencí v letech 2008-2015	39
Tabulka 9 Vzdělávací akce za školní rok 2014/2015 I. pololetí.....	42
Tabulka 10 Vzdělávací akce za školní rok 2014/2015 II. pololetí	43
Tabulka 11 SWOT analýza.....	46